

Василь Олександрович

Сухомлинський

28 вересня 1918 - 02 вересня 1970

педагог,

публіцист,

письменник

Видатний педагог

Ім'я Василя Олександровича Сухомлинського здобуло в Україні та інших країнах заслужену пошану і славу.

В.О.Сухомлинський - автор 36 монографічних праць і брошур, понад 600 статей, близько 1200 художніх творів для дітей. Найважливіші його монографії давно вже стали настільними книгами тисяч вихователів, дійовими помічниками педагогів - практиків у розв'язанні багатьох складних питань навчально-виховної роботи.

Загалом є всі підстави твердити:

В.О. Сухомлинський – видатне явище в педагогіці. Тому вивчення і творче використання його педагогічної спадщини – моральний і професійний обов'язок кожного вихователя, кожного працівника народної освіти.

Народився Василь Олександрович Сухомлинський 28 вересня 1918 року в селі Василівка Онуфріївського району Кіровоградської області у незаможній сім'ї.

До жовтневої революції батько В.Сухомлинського, Олександр Сухомлинський працював по найму тесляром і столяром. Мати – Оксана Юдівна, працювала в колгоспі: разом з Олександром Омеляновичем вона виховала, крім Василя, ще трьох дітей.

Василь Сухомлинський навчався у васильківській семирічці (1926-1933р.) потім вступив на підготовчі курси при Кременчуцькому пед. інституті і того року ж став студентом факультету мови і літератури цього інституту.

17 років юнаком В. Сухомлинський розпочав свою практику педагога. 1936р. В.Сухомлинський продовжує навчання у пед. інституті. У 1941р. був призваний до лав Червоної Армії. Цього ж року він – політрук роти у діючій армії, отримує тяжке поранення. 1942р. Працює директором середньої школи і вчителем рос.мови і літератури. 1944р. працює на посаді завідуючого районним відділом народної освіти, в цей час виступає в пресі. У 1948 р. призначають директором Павлівської СШ, де працював протягом всього життя, ці роки найплідніші в його житті він займається літературно – публіцистичною та науково - практичною діяльністю.

1955р. В.О.Сухомлинський захищає в КДУ ім. Шевченко кандидатську дисертацію. Протягом останніх років життя він створив багато праць, якими користуються і донині.

Вихователю, порадьтеся з Сухомлинським !

В умовах становлення національної школи і освітньої системи в Україні надзвичайно відповідальною є місія педагога. Погляди на означену проблему В.О.Сухомлинський, одного з найвідоміших педагогів – гуманістів ХХ ст., набувають особливо актуального звучання.

За його переконанням, у світі немає гуманніших професій, ніж професія педагога і лікаря. На запитання «Що найголовніше у педагогічній праці» В.О.Сухомлинський відповідав: « Знати дитину». У відомій статті « На

нашій совісті - людина» В.О. Сухомлинський викладає цікаві й цінні думки щодо проблеми пізнання дитини: «Тисячу разів сказано і переказано: ми, педагоги, маємо справу з людиною, об'єкт нашої праці – це жива душа.

Але від багаторазового повторення ця істина не застаріла. Навпаки... ця істина набирає особливого значення. Ставши на шлях педагогічної праці, ви в думці даєте собі клятву: відкрити в кожній дитині всі її задатки, здібності, сили. А для того треба знати того, кого ви виховуєте. Знати здоров'я дитини, знати індивідуальні риси її мислення, знати сильні сторони і слабкі сторони її розумового розвитку» (Сухомлинський В.О.).

Найважливіше завдання педагога вчений – педагог вбачав у тому, щоб «розпізнати, виявити, розкрити, виростити, виплекати в кожній дитині його неповторно індивідуальний талант».

З дитинства все потрібно робити для того, аби у дорослому житті не було жодного невдахи, жодного неука, жодного ні до чого не здатної людини. Без вдумливого, індивідуального, творчого підходу до кожного вихованця це завдання розв'язати неможливо.

«Дитинство, наголошує В.Сухомлинський, найважливіший період людського життя...

І від того, яке було дитинство, хто вів дитину за руку, що ввійшло до її розуму й серця з навколишнього світу, - від цього значною мірою залежить, якою людиною стане сьогоднішній малюк».

У поглядах В.О.Сухомлинського на педагога провідними є такі істини:

1. Педагог – це передусім високоморальна і висококультурна людина.
2. Педагог і вихованець немовби живуть духовно один в одному.
3. Хороший педагог знає психологію і педагогіку, розуміє, що без знання науки про виховання працювати з дітьми неможливо.
4. Педагог досконало володіє вмінням у тій чи іншій трудовій діяльності, є майстром своєї справи.

Справжній педагог постійно вдосконалюється, поглиблює свої педагогічні знання, постійно зіставляє теорію з практикою. Удосконалюючись, педагог ніби освітлює свій подальший шлях.

У цьому і полягає сутність його зростання і збагачення.

Ось поради Василя Сухомлинського педагогу який готується працювати з вихованцями:

1. Треба добре знати кожного свого майбутнього вихованця...

Що означає знати дитину:

Це передусім мати уявлення про її здоров'я, про стан найважливіших систем: нервової, дихальних органів, серця, травлення, зору, слуху.

2. Залежно від стану здоров'я кожна дитина потребує не тільки індивідуального підходу, а й цілої системи захисних заходів, яка зберігала й зміцнювала здоров'я.

«Багаторічний досвід переконав мене в тому, наголошує Василь Сухомлинський, що виховання має сприяти зціленню людини, урятуванню її від недуг, які найчастіше зароджуються в дитинстві.

Дитина в якій порушена діяльність серцево - судинної системи, потребує особливих методів виховання, спеціальної медичної педагогіки».

За глибоким переконанням В.Сухомлинського, необхідно принаймні рік вивчати мислення кожної дитини, аби добре підготуватися до занять.

У книзі «Павлинська середня школа» Василь Олександрович зазначає «Не страшна дидактична робота методична недосвідченість педагога: прогалини в знаннях також на перших порах не страшні, якщо людина працююча, охоплена жадобою знань... Якщо в людини нема віри в дитину, якщо вона скиглить, розчаровується з найменшої невдачі, якщо вона переконана, що в дитини нічого не вийде, їй нічого робити в школі: вона і дітей калічитиме і сама все життя буде тільки мучитися».

Василь Олександрович звертає увагу педагогів на неоднаковість у різних дітей сил, потрібних для розумової праці: один сприймає, осмислює, запам'ятовує швидко, зберігає в пам'яті довго й міцно, а інший - повільно, зберігає знання в пам'яті не довго, хоча згодом така дитина може досягти у навчанні помітніших успіхів, ніж той, хто починав вчитися краще. Учений – педагог радить не забувати, що навіть найкраща програма з будь – якого предмета – лише певний рівень, певне коло знань, але – не жива дитина і що до цього рівня, до цього кола знань різні діти йдуть по різному:

«Мистецтво й майстерність навчання й виховання полягає в тому, щоб розкривши сили й можливості кожної дитини, дати їй радість успіху в розумовій праці. А це означає, що в навчанні має бути індивідуалізація – і в змісті розумової праці, і в час!»

Педагог має визначити, яким шляхом, з якими уповільненнями й труднощами та чи інша дитина спроможна дійти до передбаченого програмою рівня. Атмосфера доброзичливості та інтелектуального натхнення має панувати і в роботі з меткими, неспокійним дітьми. Треба прагнути й зуміти спрямувати їхню енергію у потрібне русло: «Як старанно, зосереджено працюють пустуни й шибеники, якщо педагогу вдалося «запрягти» їх у посильну розумову працю, яка обіцяє і приносить успіх. У напруженій праці розкривається їхня діяльна душа; вони стають невпізнаними: вся їхня увага зосереджена на тому, щоб якнайкраще виконати роботу». Успіх у навчанні Василь Олександрович образно називає стежкою, що веде до того куточка дитячого серця, в якому горить вогник бажання бути гарним, кращим, і закликає всіляко берегти цю стежку й підтримувати цей вогник.

Якщо подумати, як змусити працювати кожную дитину, то за переконанням ученого педагога, не може й бути мови про те, щоб дитина пустувала на занятті або займалася сторонніми справами.

Порадами щодо гострого в педагогічній праці питання – як же домогтися того, щоб праця не приносила фізичного виснаження, нескінченного напруження нервів і серця, В.О. Сухомлинський прагне оптимізувати ставлення педагогів до цілком природних дитячих витівок, пустощів тощо. В оптимізмі, підкреслює педагог, поєднуються світоглядні, моральні, емоційні та вольові джерела духовної сили людини.

Наступна порада початковому педагогу від Василя Олександровича
-володіти якимось музичним інструментом, адже музика зближує людей, відкриває найпотаємніші куточки дитячої душі.

А найперше В.Сухомлинський закликає не забувати, *що виховання – це передусім чуйне, вдумливе, обережне торкання до юного серця.*

Іншими словами, дитині не треба знати, що педагог його виховує.

Виховний намір має бути прихованим обстановкою дружніх, невимушених взаємин.

Останню працю «Сто порад педагогу» В.О.Сухомлинський робить із приміткою «по секрету» : «Усе, що я в цій книжці раджу, треба знати тільки вам, педагогові, і не обов'язково знати вашим вихованцям». Педагогічна обізнаність, педагогічна «освіченість» вихованців приносить, як правило, не користь, а шкоду. Справа в тому, що однією з умов високої ефективності педагогічного впливу є обстановка ненавмисності цього впливу. Іншими словами, вихованцю не треба знати, що вчитель його виховує.

Справжнє виховання – це самовиховання. Треба створити таке спілкування вихователя і вихованців, щоб кожне слово, звернене до юного серця й розуму, пробуджувало внутрішні духовні сили, викликало внутрішню роботу розуму й серця, спрямовану на самопізнання й самовдосконалення.

Необхідно, щоб виховання дітей, любов і повага до дітей, вимоги до них і дружба з ними, - щоб усе це було самою суттю вашого духовного життя, мій друже».

У назві статті закладено побажання вихователю порадитися з видатним педагогом, а на завершення хочеться сказати:

«Учителю – педагог, увійдемо у гуманістичний педагогічний храм Василя Олександровича Сухомлинського!» Це потрібно і нам і дітям, і українській педагогіці в цілому.

Його душа – це розум і чуття
Це грона найсвітлішої любові.
Усе його натруджене життя
Просяло у ділі й мудрім слові.
Його душа – це променистий блиск,
Це джерело духовності могутнє,
Вона безсмертна. Ти її торкнись –
І зрозумієш тільки вічне й сутнє.
Його душа – це ніжність і тепло,
Безмежжя інтелекту, думи зрілі.
Не вибереш із неї все добро,
Яке вливає богатырські сили.

